

הזנה אורגנית

יום עיון במו"פ ערבה תיכונה וצפונית
תחנת יאיר 3 במרץ 2008

רודמן רפאל

rodman@012.net.il

057-6702745

כמויות הגיוניות להוספת קומפוסט.

לקראת הגידול הראשון בחלקת בור חולית:
10-12 קו"ב קומפוסט.

חלקת הסבה שהייתה בממשק גידול רגיל:
8-10 קו"ב קומפוסט.

חלקה חולית בשנה השנייה: 8-10 קו"ב קומפוסט.

חלקה בשנה שלישית : 6-8 קו"ב קומפוסט.

בשנה הרביעית ואילך 5-6 קו"ב קומפוסט.

כופתיות

כופתיאורגן 6 – דשן המורכב מכמויות דומות של קמח נוצות וזבל עופות. מכיל 6% חנקן כללי.
אורגניות - דשן המכיל קומפוסט ומעט קמח נוצות. מכיל 5% חנקן כללי.
כופתי אורגן 3 – דשן העשוי מזבל עופות. מכיל 3% חנקן כללי.

תכונות הקמח נוצות

- 11-12% חנקן כללי
- קצת זרחן (3%)
- קצת אשלגן (7%)
- קצת מיקרו אלמנטים.
- שומן מן החי 12-14% (זה גורם שלילי בקרקע)
- אין אפשרות להכין בתנאי המשק תמיסה מימית

המלצה לשימוש בקמח נוצות

- חודש לאחר תחילת הגידול – להצניע ליד כל צמח.
- 40 ג"ר ליד כל צמח.
- בהמשך הגידול לפי הצורך לחזור על הפעולה.
- רצוי לא לפזר קמח נוצות לפני השתילה

גואנו

- הצנעה של גואנו מוצק עדיפה בכול מקרה.
- גואנו מצניעים 40-50 ק"ג/ד' (כף מרק לכול צמח)
- היישום המרכזי של גואנו הוא בתמיסה!
- תמיסת גואנו מזרימים למערכת ההשקיה לפי 3-4 ליטר תמיסה לכול קו"ב מי השקיה.
- לפי הצורך ניתן להגדיל את כמות הגואנו. 7-8 ליטר תמיסת גואנו, הם עדיין בגדר סביר.

אורגן 3000

- דשן נוזלי המכיל זבל בקר וזבל עופות מומסים במים. ומותססים בתהליך אווירני במשך כמה ימים
- תכולת חנקן כללי 0.5-1%.
- מכיל לפחות 20% חלקיקים אורגניים מרחפים.
- האורגן מזכיר בתכונותיו תמיסת גואנו.
- הדשן מתגבש מעט בטמפ' נמוכה.
- שימוש לא זהיר יכול לגרום לסתימת הטפטפות.

המלצה לשימוש באורגן 3000

- מזרימים למע' ההשקיה 4-5 ל" אורגן לכול קו"ב - מי השקיה.
- רצוי לא לשאוב מן הקרקעית .
- אם החומר מגלה תכונות של התמצקות – אפשר לדלל אותו במים ביחס של 1:1 .
- לא לערבב אורגן עם נוגרו או עם שבח 200

נוגרו

דשן נוזלי – להזרמה במערכת ההשקיה.
מיוצר בתהליך תסיסה של זבל עופות וגפת ענבים.
מכיל כ- 6% חנקן כללי (זה הרבה לדשן אורגני)

יבוא מחו"ל
שווק שחם גבעת עדה.

המלצה לשימוש בנוגרו

- רצוי לדלל את החומר פי 4 או 5.
- כלומר: מערבבים בחבית 20 ל" נוגרו + 80 ל" מים.
- שואבים תמיסה לא מן הקרקעית.
- מדשנים 1 ל" חומר מדולל לכל קו"ב מי השקיה.
אפשר להסתפק בפחות.

*הפעילות הטובה של הנוגרו היא בזכות
המיקרו-אורגניזמים שבו, המאבירים פעילות
בקרקע.*

חומצות הומיות

- החומצות ההומיות הן סוג של פחם . "לאונרדיט".
- גודל גרגירי הפחם כגודל חלקיקי חרסית .
- כושר הספיחה שלהם גבוה מאד, מים ויסודות .
- החומצות משמשות כמאזנות של ה-PH בקרקע.
- משפרות את מעבר היונים אל הצמח.
- החומצות מהוות שלד לבניית תלכידי הקרקע.
- התכשיר המסחרי- שבח 200 .

שבח 200

- תכשיר המכיל סוג של פחם (ליאונרדיט) המגביר את יכולתו של הצמח לקלוט יסודות מן הקרקע.
- בקרקעות צעירות מבחינה אורגנית אפשר להוסיף כמויות של 10 ל' שבח 200 במהלך הגידול, של עגבנייה וגם פלפל.
- בקרקעות בעלות רקע אורגני אפשר להסתפק בפחות.

עודף של חומצות הומיות מעכב צמיחת הצמחים.

מתי נותנים שבח 200 ?

- בקרקעות בור חוליות, אפשר להתחיל בדישון שבח 200 עוד לפני השתילה. שבוע, שבועיים.
- רצוי לחלק את החומר למנות של 1-2 ליטר ולדשן אחת לשבוע או שבועיים. במשך כול הגידול.
- אין לערבב את השבח במיכל עם דשנים אחרים.
- החומצות ההומיות אינן מחליפות דשנים, כי אין בהן יסודות הזנה. אבל הן :
משפרות קליטת יסודות הזנה מן הקרקע.

ברזל

- התכשיר המאושר לשימוש הוא בורשל Fe_{11} .
- באדמות צעירות מבחינה אורגנית, הכמות ההגיונית להוספה בכול פעם היא 2-3 ק"ג/ד'.
- באדמות עם רקע אורגני, רצוי להוסיף 1 ק"ג/ד' בכול פעם. (כול שבועיים שלושה)
- פלפל הוא גידול רגיש למחסורי ברזל וכבר מתחילת הגידול רצוי להוסיף מדי פעם ברזל.
- בעגבניות אפשר להסתפק בפעם עד פעמיים.

השלמת מחסורי ברזל

- התכשיר - "בורשל Fe_{11} "
- חומר שהוא "ליגנו סולפונט" - מוצר לוואי בתהליך ייצור הנייר, סוג של ליגנין עליו מלבישים פרודות של ברזל.
- החומר הוא היפר נמס במים.
- אין לרסס אותו על הצמחים.
- ממיסים את הבורשל ומזרימים אותו בטפטוף.
- יבוא - ישי יוגב שווק - שחם גבעת עדה.

השלמת מחסורי ברזל

תכשיר נוזלי להשלמת מחסורי ברזל בריסוס עלוותי.
עוז – מכיל ברזל זמין לצמחים מומס ברב סוכרים .
נקלט מיידית על ידי רקמות הצמח.

תוצרת VGI ישראל.

זבל עופות מעובד

- זבל עופות מלולי רפד שעבר תהליך מהיר של חימום על ידי הזרמת אוויר לתוכו. (70 שעות)
- הזבל גרוס ומנופה.
- מכיל 3-3.3% חנקן כללי.
- אשלגן וזרחן ומעט יסודות קורט.
- אורגניקום – מרכזי תעשיות.
- קומפוסטס – שחם גבעת עדה.
- ניתן להמסה במים, אך עדיף בפיזור יבש.
- לא מתאים לשימוש במשקים המייצרים לארה"ב

אשלגן כלורי

- דשן אשלגני המיוצר בים המלח.
- משמש רק למקרים בהם יש חשש שהפרי רך לפני הקטיפ.
- מגביר את מליחות הקרקע ובהתאם גם את המוליכות.

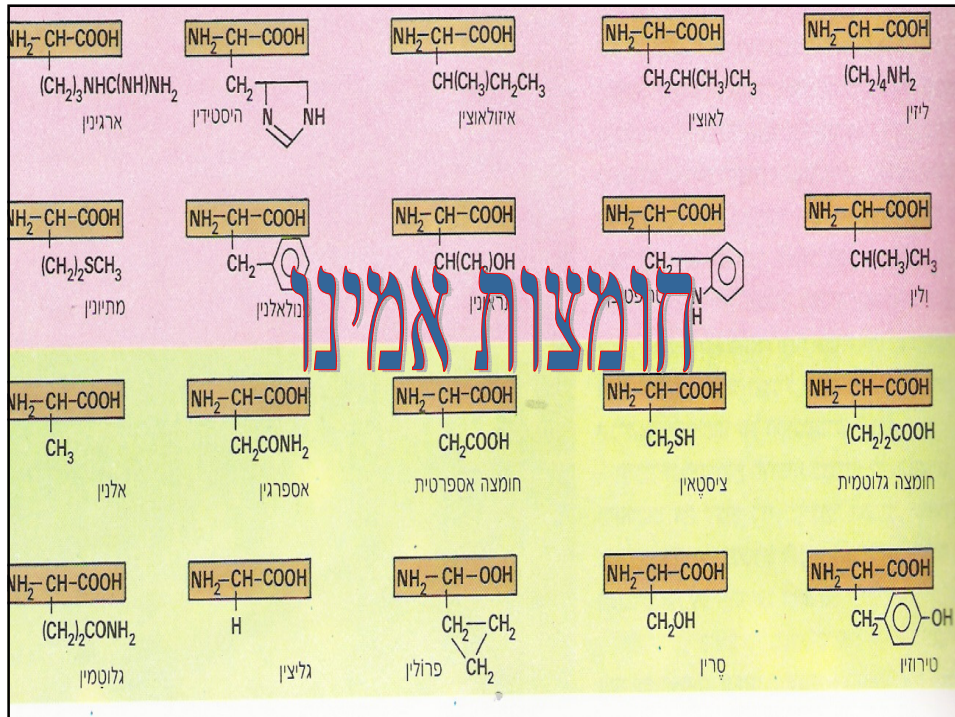
KCI

אשלגן כלורי

דשן אשלגן כלורי:
אשלגן כלורי רגיל בשקים של 50 ק"ג.
פרטי – K, אשלגן כלורי משופר עם פחות מלח בישול
0-0-15 – תמיסה מימית המכילה 15% אשלגן כלורי

השימוש באשלגן כלורי

- רצוי מאד לא להפריז בשימוש- ממליח קרקע.
- כמויות הגיוניות לשימוש:
  - צמחים בגדילה לפני הווצרות פירות – לא לתת !
  - פירות חונטים והפרי לא רך – 150 ג"ר דשן יבש לכל קו"ב מי השקיה.
  - פירות חונטים והפרי רך – 300 ג"ר דשן לכל קו"ב מי השקיה.

חומצות אמינו

חומרי פסולת שונים מתהליכי עיבוד עורות, שחיטת בעלי –חיים, וייצור מזון . שאריות צמחיות. מעובדים בתהליך ההידרוליזה (הרתחה חזקה) מכילים תרכיז של חלבונים ופפטידים (סוג של חלבון) מכילים 6-12% חנקן כללי, לפי המוצר. היתרון בשימוש- התפרקות מהירה על ידי מיקרו אורגניזמים ואספקת חנקן - זמין מיידית לצמחים . החיסרון –הפרת האיזון בצמח בין הגדילה הוגטיבית לבין ייצור פרי.

המלצה לשימוש בחומצות אמינו

דשנים המכילים 6% חנקן כללי:
בצמחים בוגרים:
להזרים במי ההשקיה מנה שבועית של 3-4 ל' /ד'.
רצוי לשטוף את מערכת הטפטוף בהרבה מים אחרי הזרמת הדשן ולבצע הכלרה.
בשתילות צעירות ובצמחים קטנים:
אפשר להסתפק ב-2 ל' /ד' דשן.

חומצות אמינו

דשן טבעון – דשנים

ניפרט - ירוק 2000

פרוטמיקס

אמינו סטר L - שחם גבעת עדה

חומצות אמינו

חומצות אמינו להזנה עלוותית:

טרה סורב – ביוכל.

רענן - אפעל אגרי

מיקרו אלמנטים

מיקרו אלמנטים

"מיקרוסטאר"

- תרכיז של מיקרו אלמנטים בתמיסה מימית.
- מכיל: ברזל, אבץ, מנגן, גופרית
- היסודות בתכשיר הם בערכיות 2 .
- לריסוס עלויותי על הצמחים.
- ניתן גם להגמיע את התכשיר דרך מע' ההשקיה.

מיקרו אלמנטים

"מונח 37"

מיועד למשתמשים במים מותפלים
תרכיז נוזלי המכיל מנגן ואבץ.
מיועד להזרמה במערכות ההשקיה.
מיוצר על ידי לקט בר. שווק שחם גבעת עדה.

Mn   zn

מיקרו אלמנטים

מיועד למשתמשים במים מותפלים.
תכשיר להשלמת מחסורים של מגנזיום:
מגזן : מכיל 8% מגנזיום פעיל
תכשיר נוזלי להזרמה במערכות השקיה.
מיוצר על ידי לקט בר. שווק שחם גבעת עדה.

Mg

מיקרו אלמנטים

מיועד למשתמשים במים מותפלים.
תכשיר המכיל סידן:

גירית – 6.5% סידן
תכשיר נוזלי להזרמה במערכות השקיה

משווק על ידי שחם גבעת עדה
מיוצר על ידי לקט בר.

משפרי גידול

משפרי גדילה

תכשירי KF
תכשירים צמחיים המכילים אנזימים המעודדים
גדילת הצמח.
לריסוס עלויות ולהזרמה במערכות ההשקיה.
מיוצרים על ידי VGI ישראל.

משפרי גדילה

תכשיר המופק מן האצה:
אסקופילום נודוסום, אצה אדומה הגדלה לאורך חופי
קנדה בים הצפוני.
אקאדיאן – מכיל 1% חנקן, 1% זרחן, 16% אשלגן
ועוד הרבה מרכיבים מועילים.
משווק על ידי ביוכל .

משפרי גדילה

"פיש נוזלי"
תכשיר העשוי מפסולות
מתעשיית הדגים .
תרכיז נוזלי המכיל הרבה
חומר יבש.
5% חנקן כללי
2% אשלגן, 3% זרחן.
נקלט יפה דרך העלים.
ניתן להזרמה במערכת
ההשקיה

המלצה לשימוש בפיש

רסס אחת לכמה ימים בריכוז של 1% בנפח גבוה.
ניתן לשלב פיש עם:

אקאדיאן
תכשירי בצילוס
גופרית
נחשת

כל אחד לחוד